

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W
GMINIE BORKI NA LATA 2021-2023 ZA 2022 ROK**

Realizowany Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Borki na lata 2021-2023. Jest kontynuacją działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Borki z lat poprzednich. Stanowi istotny element polityki lokalnej wobec problemu niewydolności opiekuńczo-wychowawczych rodzin z dziećmi, które przeżywają trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich, a jego celem jest stworzenie warunków do prawidłowego wypełniania przez rodziny tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Odbiorcami programu są też przedstawiciele instytucji służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Zakres przedmiotowy oraz założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa:

- zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków,
- zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Założeniem podstawowym ustawy i programu wspierania rodzin jest szeroko rozumiana pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wsparcie działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Cel ten jest realizowany poprzez prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających wzmacnianiu więzi rodzinnych, wsparcie rodzin dysfunkcyjnych oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i młodzieży.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek ten od stycznia 2012 r. jednostki samorządu realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art.179 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę powyższe potrzeby, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Zadania własne gminy z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały ujęte w art.176, cyt.:

„Do zadań własnych gminy należy :

- 1) *opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;*
- 2) *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;*
- 3) *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną dziećmi, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:*
  - a) *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*
  - b) *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
  - c) *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;*
- 4) *finansowanie:*
  - a) *(uchylona)*
  - b) *podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny,*
  - c) *kosztów związanych z udziałem pomocy , o których mowa w art.29 ust.2 , ponoszonych przez rodziny wspierające;*
- 5) *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej , regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadaptacyjnym;*
- 6) *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (...);*
- 7) *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;*
- 8) *(uchylony).⁽¹⁾*

Ponadto ustawodawca określił zakres przedmiotowy wsparcia, jakiego należy udzielić rodzinie doświadczającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Mówi o tym art.8 ustawy:

„ 1. *Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:*

⁽¹⁾Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2022 poz.2140)

analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;

- 1) *wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;*
  - 2) *rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;*
  - 3) *podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;*
  - 4) *pomocy w integracji rodziny;*
  - 5) *przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;*
  - 6) *dążeniu do reintegracji rodziny.*
1. *Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:*
- 1) *pracy z rodziną;*
  - 2) *pomocy w opiece i wychowaniu dziecka”.*

W jego realizacji zadań uczestniczą instytucje i organizacje wypełniające zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny, przedstawione w poniżej zamieszczonej tabeli.

Podmioty realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny

Lp.	Nazwa instytucji, organizacji i innych podmiotów	Rodzaj działalności
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borkach	-pomoc pracowników socjalnych w opiece i wychowywaniu dziecka poprzez pracę socjalną, zawarcie kontraktu socjalnego, wsparcie asystenta rodziny, zapewnienie osobom poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego); -udzielanie świadczeń z pomocy społecznej: pomocy finansowej, usługowej, rzeczowej, dożywianie uczniów i dzieci w szkołach i przedszkolach, udzielanie schronienia; -udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny zaangażowanych w pracę z rodzinami w szkoleniach celem doskonalenia umiejętności pracy z rodzinami wykazującymi się bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz z rodzinami, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej;

		<p>-podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa członków rodziny;</p> <p>-doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny znajdującymi się na terenie gminy oraz z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radzynie Podlaskim , Sądem Rejonowym Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich w Radzynie Podlaskim.</p>
2.	Wsparcia Psychologicznego w GOPS,	<p>- wsparcie psychologiczne, szczególnie specjalistyczne poradnictwo, profilaktyka i przeciwdziałania problemom alkoholowym, szkolenia , pogadanki dotyczące profilaktyki i problemów uzależnień, zapobiegania przemocy, prowadzone w szkołach dla rodziców i dzieci.</p>
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie	<p>- prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>
4.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<p>-podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin;</p> <p>-opłata wypoczynku dla dzieci z programem profilaktyki uzależnień;</p> <p>-organizowanie zajęć w ramach świetlicy socjoterapeutycznej;</p> <p>-opracowanie i udostępnianie programu profilaktyki uzależnień i innych opracowań dotyczących udzielania pomocy rodzinom z problemem uzależnień.</p>
5.	Stanowisko ds. oświaty w Urzędzie Gminy	<p>-przyznawanie i wypłacanie stypendiów dla uczniów;</p> <p>-organizowanie dowożenia uczniów do szkół.</p>
6.	SP Gminny Ośrodek Zdrowia	<p>- prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.</p>
7.	Szkoły podstawowe	<p>- działalność edukacyjno-wychowawcza;</p> <p>-wsparcie pedagoga, psychologa dla rodziców i uczniów;</p>

		-organizowanie zajęć wyrównawczych w ramach świetlic szkolnych.
8.	Kluby sportowe	-opracowanie i realizacja programów sportowych, wypoczynku z profilaktyką uzależnień
9.	Parafie	-działalność charytatywna (pomoc rzeczowa i finansowa dla rodzin)
10.	Organizacje pozarządowe, fundacje, stowarzyszenia	- organizowanie i dystrybucja żywności; -działalność charytatywna (pomoc rzeczowa i finansowa); -organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci.
11.	Policja	-zakładanie „Niebieskich Kart”, współpraca z pracownikami GOPS; - monitoring środowisk dysfunkcyjnych;

Wykonywanie zaplanowanych celów odbywa się poprzez realizację zadań przez instytucje i podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny i przy aktywnym zaangażowaniu dzieci i rodziców.

Zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowali również pracownicy socjalni Ośrodka. Ze względu na wagę problemów występujących w niektórych rodzinach w gminie Borki, pracownicy socjalni widzą konieczność wsparcia swoich działań poprzez instrumenty wskazane w ustawie.

W swojej codziennej pracy pracownicy socjalni Ośrodka kładą duży nacisk na rozpoznawanie i jak najszybszą interwencję w rodzinach zagrożonych kryzysem współpracując w tym zakresie w szczególności ze szkołami, przedszkolem, kuratorami sądowymi i społecznymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Borki, dzielnicowym, psychologiem w GOPS Borki, członkami Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie czy pracownikami służby zdrowia.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2022 poz.2140)

Głównym działaniem w 2022 r. w zakresie realizacji ustawowych zadań była pomoc świadczona przez asystenta rodziny. Podstawowym celem asystenta rodziny jest dążenie w swojej pracy do tego, by dana rodzina osiągnęła właściwą stabilizację życiową, a także możliwości wzięcia odpowiedzialności za swoje życie. Elementarne zadanie asystenta rodziny to podejmowanie działań mających na celu wspieranie rodzin poprzez wypełnianie funkcji wychowawczych, socjalizacyjnych, opiekuńczych.

Powyżej wskazane zostało główne zadanie realizowane przez asystenta rodziny, oprócz tego asystent wykonuje również zadania bardziej szczegółowe, do których zaliczyć można między innymi:

- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów w rodzinie:
  - a) wychowawczych;
  - b) psychologicznych;
  - c) społecznych;
  - d) socjalnych;
  - e) zawodowych.
- dążenie do poprawy warunków życia rodzin;
- zachęcanie rodzin do możliwości korzystania także z innych form pomocy;
- towarzyszenie rodzinom o charakterze dysfunkcyjnym;
- dążenie do wzmocnienia więzi w rodzinach;
- utrzymywanie stałych relacji z rodzinami;
- sporządzanie planu pomocy;
- prowadzenie właściwej dokumentacji;
- sporządzanie opinii dotyczących rodziny;
- prowadzenie konsultacji o charakterze indywidualnym;
- podejmowanie interwencji;
- diagnozowanie problemów;
- motywowanie do działań;
- podejmowanie współpracy z innymi podmiotami pomocniczymi oraz wspierającymi;
- dążenie do integracji rodziny ze środowiskiem.

Warto wspomnieć również o tym, że szczegółowe cele i zadania, jakie przyświecają pracy asystenta rodziny mogą być również określane w standardach świadczenia tejże pracy, do szczególnych zadań zalicza się także:

- pomoc w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych rodziny;
- kreowanie warunków umożliwiający wzrost umiejętności opiekuńczych oraz wychowawczych w rodzinie;
- motywowanie i wspieranie członków rodziny w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;

- propagowanie aktywizacji zawodowej w rodzinach;
- motywowanie do wzrostu umiejętności o charakterze społeczno-socjalnym;
- propagowanie kultury, nauki, wspieranie w działaniach z zakresu zdobywania wykształcenia.

Praca z asystentem rodziny ma pobudzać członków rodziny między innymi do rozwoju na wszystkich płaszczyznach życia, które mogą się przyczynić do poprawy sytuacji rodzinnej. W sytuacji, gdy dana rodzina osiągnie wszelkie umiejętności umożliwiające samodzielny, właściwy byt, potrzeba zatrudnienia asystenta nie będzie konieczna.

Praca oraz zadania wykonywane przez asystenta rodziny odbywają się na kilku etapach:

- nawiązaniu kontaktu i podjęciu współpracy;
- rozpoznaniu sytuacji;
- zaplanowaniu pracy;
- wykonywaniu planu pracy;
- dokonywaniu oceny okresowej;
- dokonaniu oceny końcowej;
- zakończeniu współpracy.

Asystent rodziny to osoba, która jest nosicielem zmiany. Przez pewien czas towarzyszy i wspiera rodzinę z dziećmi, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci oraz stwarzała im optymalne warunki do prawidłowego rozwoju. Towarzystwo to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie, jakiego ona potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Istotą towarzyszenia, które jest odmienne od innych metod w poradnictwie rodzinnym czy zawodowym, jest zapewnienie indywidualności przez poszukiwanie rozwiązań dostosowanych do potrzeb konkretnej osoby oraz uczestniczenie w ich wdrażaniu w środowisku życia klienta. Podstawą tej metody jest współdziałanie oparte na wymianie myśli i budowaniu wzajemnego zaufania.

Zaufanie, to przekonanie, że można na kogoś polegać, budowane poprzez okazywanie zainteresowania, inwestowanie w zrozumienie, mówienie prawdy, im trudniejszej, tym z większą życzliwością i troską. Osoba, czy rodzina mierząca się z problemami nie jest w stanie przyjąć pomocy bez nawiązania relacji, w której poczuje się bezpiecznie. I taką wartość zaufania, bezpieczeństwa daje asystent rodziny pracujący z rodzinami na terenie gminy Borki. Praca metodą asystowania ma za zadanie dać wsparcie psychiczne, oparcie osobowe.

Ma nieść przekonanie, że w kryzysie, w jakim znalazła się ta osoba, nie pozostaje sama, ale jest ktoś kto pomoże poszukać zasobów w nim samym i otoczeniu niezbędnych do pokonania trudności, zademonstruje jak przechodzić przez zawity labirynt różnego rodzaju procedur, instytucji czy nowych sposobów reagowania na codzienne sytuacje, pomoże odbudować więzi społeczne oraz pokaże jak korzystać z dóbr kultury. Współpraca osoby, czy rodziny z asystentem rodziny daje możliwość podzielenia się swoimi doświadczeniami życiowymi, wyrażenia swoich problemów, niepokojów, sprawdzenia realności pomysłów na zmiany we własnym życiu.

Asystent rodziny nie wyręcza osób, czy poszczególnych członków rodziny, jedynie aktywizuje i motywuje do działania, w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji w jakiej się znalazła. Poszukuje jej zasobów, dawno niewykorzystywanych kompetencji, modeluje lub trenuje umiejętności, które klient nie posiada, towarzyszy w ich wykonywaniu do momentu osiągnięcia biegu.

Główną metodą asystenta rodziny jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń.

Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwią jej wychowywanie dzieci.

Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest bowiem wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Asystent rodziny udziela rodzicom indywidualnych konsultacji wychowawczych, motywuje do uczestnictwa w zajęciach grupowych dla rodziców w celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich oraz rozwijania umiejętności psychospołecznych. Jest blisko rodziny i jej problemów, wspierając ją w rytmie życia codziennego dzięki elastyczności swojego czasu pracy.

Kolejne zadania asystenta rodziny to przede wszystkim opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, udzielanie pomocy w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi, wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin, prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną, sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej

członkach, współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny, współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz.1249).

W 2022 roku asystent rodziny współpracował z 9 rodzinami zamieszkałymi na terenie gminy Borki, w tym 22 dzieci. Dla każdej z tych rodzin asystent rodziny razem ze wszystkimi członkami rodziny przygotował plan pracy z rodziną uwzględniając w nim cele główne i szczegółowe, krótkoterminowe i długoterminowe. Asystent rodziny sporządzał taki plan po okresie około miesiąca, kiedy miał już obraz sytuacji rodziny nakreślony przez rodziców i dzieci, pracowników innych instytucji oraz poprzez swoje własne obserwacje. Plan pracy aktualizowany był wtedy, kiedy zostały zrealizowane pewne działania i osiągnięte zakładane efekty, ale także w przypadku nierealności celów z powodu braku zasobów rodziny, czy gotowości rodziców do działania w danym kierunku, czy też pojawienia się kolejnych obszarów do pracy. Dobrą praktyką pracy asystenta rodziny było rozpoczynanie od celów osobistych osoby wspieranej, a następnie włączanie innych celów zgłaszanych przez pracowników instytucji. To przyczyniało się do budowania motywacji do pracy u członków rodziny. Rodzice dostali kopię planu pracy. Jest to ważne, ponieważ wiedzą dokąd dążą w pracy z asystentem rodziny i po co, wiedzą co mają zrobić, aby tam dotrzeć, gdzie i kiedy mają wykonać działania oraz w czym pomoże im asystent.

Działania asystenta rodziny skierowane do rodziców z terenu gminy Borki to przede wszystkim pedagogizacja rodziców dotycząca prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, praca w temacie prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, uświadamianie rodziców odnośnie ich roli w stosunku do dzieci, pokazywanie korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców, dawania im przez rodziców dobrego przykładu własnym zachowaniem. W czasie kontaktów z rodziną, asystent rodziny modelował zachowania rodziców względem dzieci, pokazywał jak spokojnie rozmawiać z dziećmi, jak wydawać polecenia i je egzekwować, jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji i co bardzo ważne zachęcał do okazywania miłości dzieciom, do przytulania, chwaleń dzieci, nagradzania itp. Asystent rodziny zdawał sobie sprawę, że samo uświadomienie rodziców, co jest przyczyną problemów i czego nie powinni, a co powinni zrobić, czyli sama porada zazwyczaj nie wystarcza. Dlatego też pokazywał rodzicom jak należy pracować aby uzyskać chociaż efekt pracy. Zwłaszcza na początku współpracy potrzebne jest modelowanie, a potem nadzorowanie rodzicielskich czynności oraz ich omawianie.

Odnośnie powyższych działań dotyczących pedagogizacji rodziców wdrożonych w 2022 roku asystent rodziny stwierdził poprawę w znacznym stopniu. Rodzice z poszczególnych rodzin

uświadomili sobie wpływ stosownego podejścia do dziecka niezależnie od tego, co syn lub córka zrobili. Docenili smak spokojnej rozmowy z dzieckiem bez stosowania niepotrzebnych uniesień, złości, gniewu i innych emocji z tym związanych. Na wielu przykładach pokazanych ze strony asystenta rodziny, rodzice przekonali się jaka wartość wypływa z uważnego słuchania dziecka, z wyrażania emocji, które są kluczowe w budowaniu prawidłowej komunikacji, z szacunku podczas rozmowy do siebie i do dziecka. Asystent rodziny na początku współpracy z rodzinami przekazał ważną myśl sformułowaną w postaci pytania: „Kiedy zdarzy się Wam zapomnieć i wybuchnąć do swoich dzieci, zastosować przy tym niewłaściwe komunikaty, które upokorzą młodego człowieka, co wtedy powinniście zrobić?”⁽²⁾. Na tamten moment asystent rodziny nie usłyszał odpowiedzi, bo rodzice nie wiedzieli co odpowiedzieć. Wtedy asystent rodziny zakomunikował, że rodzice powinni porozmawiać z dzieckiem o tym co się wydarzyło, przeprosić je za podniesienie głosu, za brak cierpliwości, uwagi i powoli krok po kroku powrócić do relacji pełnej wyrozumiałości, uważności, miłości i bezwarunkowej akceptacji”. W momencie pojawienia się takich sytuacji, asystent rodziny przypominał rodzicom co powinni tu i teraz zrobić.

Asystent rodziny bardzo często zwracał uwagę, że „dziecko pójdzie za twoim przykładem, przykładem rodziców, nie za twoją radą”.

Pedagogizacja w pracy asystenta rodziny odnosiła się również do nauczania rodziców metod wzmacniania i kontrolowania zachowania dzieci opartych na terapii behawioralnej, treningu umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego. Asystent rodziny motywował rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, zachęcał do korzystania z PPP jeśli była taka potrzeba lub z innych poradni specjalistycznych, poruszał tematy higieny, zdrowia, bezpieczeństwa, zasad prawidłowego odżywiania, planowania wydatków, wzmacniania i wspierania konsekwencji i stanowczości rodziców wobec dzieci. Podejmował działania w celu odbudowania więzi między członkami rodziny, prowadził poradnictwo i trening w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i realizacji spraw urzędowych.

Asystent rodziny kierował swoją uwagę na najmłodszych członków rodziny i na dorastającą młodzież. Dzieci, z którymi asystent rodziny systematycznie pracował to dzieci charakteryzujące się nieumiejętnością kierowania własnymi procesami psychicznymi, takimi jak uwaga i pamięć, z trudem zapamiętują reguły, daty, nie wykazują głębszego

---

⁽²⁾Daria Górka „*Każde dziecko, które się straciło, to jest całe życie, którego nie będzie*”.

zainteresowania problemami i przedmiotami, a ich słaba aktywność myślowa staje się przyczyną bierności oraz rezygnacji.

Wdrożenie odpowiednich działań asystenta rodziny począwszy od planu pracy, poprzez systematyczne zastosowanie metod, technik czy zasad przyczyniło się do poprawy. Przykładowo w jednej rodzinie można było zauważyć znaczną poprawę, zaś w drugiej znikomą. I w tej drugiej rodzinie była potrzeba przeznaczenia większej ilości czasu, ze strony asystenta rodziny cierpliwości i wytrwałości. Asystent rodziny pracując z najmłodszymi organizował różne aktywności poprzez prowadzenie zabaw plastycznych w celu stymulowania rozwoju małej i dużej motoryki, analizy i syntezy wzrokowej, prowadził zabawy ruchowe, czy też zabawy logopedyczne. Wdrażał działania edukacyjne i reedukacyjne mające na celu wyrównanie dysproporcji w poziomie wiedzy i umiejętności dzieci w wieku szkolnym, działania wychowawczo – motywujące stymulujące prawidłowy rozwój emocjonalny dzieci oraz wyrabiające u nich postawy prospołeczne.

Asystent rodziny pracując z dziećmi starał się rozpoznać indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, możliwości psychofizyczne dziecka, czynniki środowiskowe. Z pośród 12 zasad indywidualizacji pracy z dziećmi asystent rodziny skupiał się przede wszystkim na zasadzie przystępności, czyli stopniowania trudności, na zasadzie systematyczności, zasadzie trwałości wiedzy i umiejętności, zasadzie samodzielności. Asystent rodziny brał pod uwagę również inne jeszcze zasady takie jak: zasada pracy na zasobach, zasada akceptacji i pomocy, zasada współpracy z rodziną. Praca asystenta rodziny z dorastającą młodzieżą była dość trudna, ale tylko w niektórych rodzinach. Rozpoczęcie takiej pracy jest etapem bardzo długim, wymagającym cierpliwości, opanowania, spokoju i przede wszystkim wiedzy oraz doświadczenia. Asystent rodziny przed rozpoczęciem faktycznej pracy z młodzieżą przygotowywał się poprzez wyszukanie odpowiednich materiałów, czy też ćwiczeń. Jeśli zaplanował rozmowę w konkretnym temacie z nastolatkiem, to sporządził zarys jej przebiegu, a na zakończenie starał się by młodociany sam wyciągnął wnioski.

W podejmowanych działaniach asystenta rodziny należy wskazać na współpracę ze szkołą, z nauczycielami, pedagogami, z Poradnią Psychologiczną – Pedagogiczną, z pracownikami socjalnymi, kuratorami, z policją, ze służbą zdrowia, lekarzami czy terapeutami. Aktywność asystenta rodziny przejawiała się w kontaktach z instytucją państwową taką jak KRUS, czy Urząd Pracy. W 2022 roku asystent rodziny pręźnie współpracował z państwową jednostką organizacyjną jaką jest ZUS. Pomagał rodzinom będącym pod jego opieką w założeniu konta na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) w celu skorzystania z programu Dobry Start na wyprawkę szkolną dzieci. By uzyskać świadczenie wychowawcze 500 plus należało złożyć wniosek drogą elektroniczną. Dopilnował, by wszystkie rodziny miały założone konta na PUE w ZUS. Poza tym pojawiła się możliwość realizacji bonu turystycznego w postaci zakupów spożywczych, czy też chemicznych. Znając finansową sytuację poszczególnych rodzin

wiedział, że wykorzystanie bonu turystycznego na wakacje jest niemożliwe. Dlatego też poczynił odpowiednie kroki, by wspomóc rodziców. W niektórych rodzinach pojawiło się utrudnienie z powodu użytkowania starej generacji telefonu, z którego nie dało się wysłać kodu obsługi klienta. Asystent rodziny dołożył wszelkich starań, by wszystkie rodziny będące pod jego opieką skorzystały z takiego właśnie rozwiązania. Współpracował z Fundacją „Sarigato” tzw. Hakersowe Korki, czyli bezpłatne korepetycje zdalne lub stacjonarne. Jednak z powodu braku wolontariuszy nie udało się uruchomić ich we wszystkich rodzinach pomimo wypełnionych i wysłanych formularzy. Fundacja w dalszym ciągu jest w kontakcie z pracownikiem GOPS. Dzięki temu ma nadzieję, że uda się pomóc jeszcze innym dzieciom.

Zadania wykonane nie zawsze równały się z osiągnięciem efektów, znacznie je nawet przewyższały. Elastyczny czas pracy asystenta rodziny dostosowany do rytmu życia rodziny i jej potrzeb przyczynił się do dokładniejszego zapoznania się z trudną sytuacją rodzin, a w perspektywie czasu poszukania rozwiązań sprzyjających rodzinie. Trudności jakie napotkał wykonując swoją pracę w rodzinach będących pod jego opieką, to przede wszystkim wdrożenie nowych rzeczy przedstawionych w planie pracy z rodziną w formie celów, ustalenie priorytetów i przewartościowanie dotychczasowego życia, które było dla nich strefą komfortu. Pokonywanie powyższych trudności zawdzięcza swojej cierpliwości i wytrwałości, stosownego podejścia do swoich podopiecznych i działania na zasadzie „małych kroczków”. Jeśli nawet nastąpił regres, asystent rodziny konsekwentnie dążył do wyznaczonych celów.

W 2022 roku nie udało się zrealizować wszystkich zamierzonych celów wyznaczonych przez asystenta rodziny w rodzinach objętych jego wsparciem. Dlatego też w przyszłym nowym roku 2023 przygotowujemy aktualizację planów pracy w rodzinach i przystępujemy do działania. Rodziny będące pod jego opieką wymagają kontynuacji pracy z asystentem rodziny oraz jednostką GOPS.

W budżecie Gminy Borki na 2022 r. w związku z realizacją tej ustawy zostały zaplanowane i wydatkowane środki finansowe w wysokości 101 192,98 zł z przeznaczeniem na finansowe wspieranie rodziny, tj. na zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców, a także na realizację usług asystenta rodziny.

PODSUMOWANIE:

Potrzeby związane z realizacją zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Z rozpoznanych potrzeb środowiska lokalnego oraz w celu realizacji zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika potrzeba objęcia rodzin wszechstronnym wsparciem, gdyż nadal są rodziny, w których konieczny jest rodzaj wsparcia. Będzie kontynuowana współpraca z instytucjami zapewniającymi pomoc specjalistyczną rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

Z obserwacji i doświadczenia w pracy z rodzinami należy stwierdzić, że jest coraz więcej problemów z dziećmi i młodzieżą.

Zgodnie z art.179 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przedstawia się następujące potrzeby w powyższym zakresie:

1. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych, asystenta rodziny poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach mających na celu zdobywanie wiedzy i umiejętności w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny.

2. Zabezpieczenie pomocy psychologicznej na terenie gminy .

3. Zapewnienie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, bądź w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadaptacyjnym.

4. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o których mowa w art.187 ust.3.

5. Monitoring sytuacji rodzin, dzieci w tych rodzinach , zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez pracowników socjalnych Ośrodka i asystenta rodziny oraz przez członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Borkach.

Sprawozdanie przygotowali:

Asystent rodziny: mgr Anna Szaniawska

Pracownik socjalny: mgr Edyta Kierczuk- Tikałowicz

Zatwierdził: *Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borkach
mgr Nina Czarnecka – Bajda*